

Διδακτική Ενότητα 2:

Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Εννοιολογική Οριοθέτηση

Δρ. Χaráλαμπος Μουζάκης
Σ.Ε.Π. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Η βιβλιογραφική θεώρηση

«Η ανοικτή μάθηση είναι ένα **ιδεώδες**, μια **φιλοσοφική προσέγγιση** σύμφωνα με την οποία η **μόρφωση** είναι **δικαίωμα** όλων των ανθρώπων και θα πρέπει να μπορούν να την απολαμβάνουν σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους».

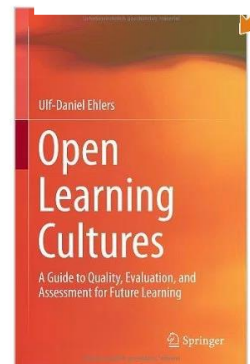
Λιοναράκης & Λυκουργιώτης, 1998, σελ. 35

“Open Learning is a way of **studying** that allows people to **learn where and when they want...**”

Η βιβλιογραφική θεώρηση

«**Open learning cultures** are challenging the old and long-practiced methods used by educators and **transforming learning** into a more **student-driven and independent activity**, which uses online tools such as blogs, wikis or podcasts to connect resources, students and teachers in a novel way».

Ehlers, U. D. (2013). **Open learning cultures**. *A Guide to Quality, Evaluation, and Assessment for Future Learning*. Heidelberg, Berlin.

Η Ανοικτή εκπαίδευση

«Όταν μιλάμε για ανοικτή εκπαίδευση αναφερόμαστε σε κάτι γενικότερο, μια ιδέα για άτυπη εκπαίδευση, έξω από τα **όρια και τους περιορισμούς** της παραδοσιακής θεσμοθετημένης εκπαίδευσης. Αναφερόμαστε στην εκπαίδευση που είναι **ελεύθερα επιλεγμένη** και **στηρίζεται σε εσωτερικά κίνητρα**, είναι **προσαρμοσμένη** στις ανάγκες των φοιτητών και στις μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης»

[Betty Collis](#), 1996

Ανοικτή εκπαίδευση

«Ο ουσιαστικός στόχος της ανοικτής εκπαίδευσης είναι να **αυξήσει τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες** γι' αυτούς που εγκατέλειψαν το παραδοσιακό σύστημα εκπαίδευσης για οποιοδήποτε λόγο και δεν έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν».

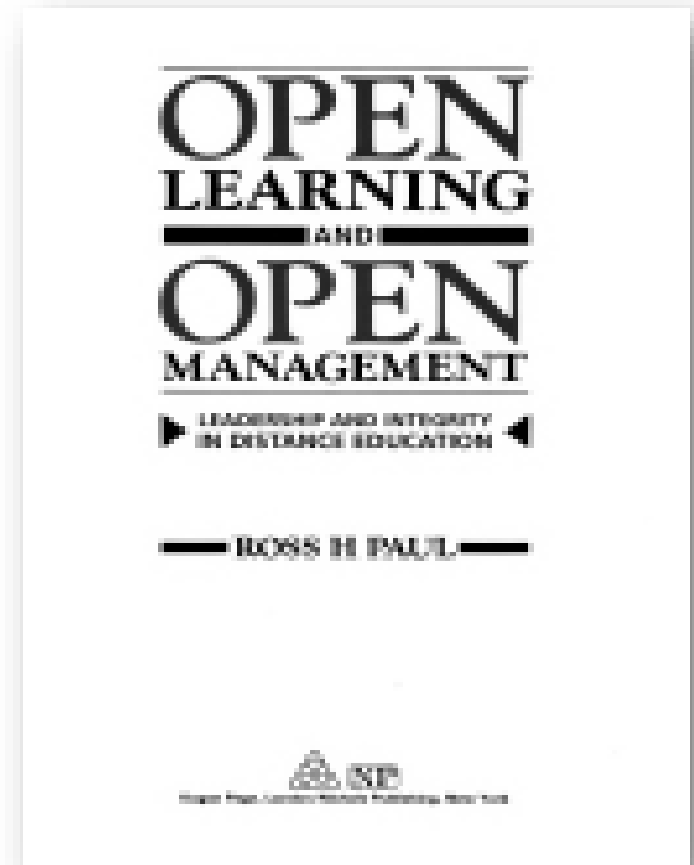
Davies, 1977

Ο όρος ανοικτή εκπαίδευση χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις όπου το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό **σύστημα** είναι περισσότερο **προσβάσιμο** από το παραδοσιακό, αν και τα δύο συστήματα έχουν **τους ίδιους ή παρεμφερείς** εκπαιδευτικούς στόχους»

Spencer, 1980

Χαρακτηριστικά ανοικτής εκπαίδευσης

- Η απομάκρυνση των περιορισμών και των απαγορεύσεων που γεννά η **υποχρέωση της φυσικής παρουσίας** κατά την παρακολούθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- Η **ευελιξία** στη οργάνωση και τη διανομή του προγράμματος σε ποικίλα χρονικά διαστήματα.
- Η διαμόρφωση του προγράμματος σύμφωνα με τις **προηγούμενες εμπειρίες** των εκπαιδευομένων.
- Οι μεγάλες αλλαγές στις παραδοσιακές **σχέσεις** μεταξύ διδασκόντων και εκπαιδευομένων.

Paul, 1990

Ανοικτά συστήματα εκπαίδευσης

«Σε ένα ανοικτό σύστημα εκπαίδευσης, η έμφαση δίνεται στον **μαθητοκεντρικό χαρακτήρα** των σπουδών, ο οποίος διασφαλίζεται με την **άμεση επικοινωνία** του διδάσκοντα με μικρά σε αριθμό τμήματα φοιτητών, **δια ζώσης συναντήσεις** και αξιοποίηση **τεχνολογικών μέσων** με στόχο την αλληλεπίδραση»

Ματραλής, 1998

Ανοικτά συστήματα εκπαίδευσης

«Ο ρόλος των ανοικτών συστημάτων εκπαίδευσης συνίσταται στο να εξασφαλίζουν την **πρόσβαση** των εκπαιδευόμενων σε **μαθητοκεντρικά συστήματα** μάθησης τόσο σε **διοικητικό – τεχνολογικό επίπεδο**, όσο και σε **επίπεδο εκπαιδευτικών διαδικασιών**»

Why Open Learning?

SHARON FRASER AND ELIZABETH DEANE
University of Western Sydney

Abstract

In the present climate of social and political accountability, education is facing an ever increasing demand for value for money. Value, in the quality of the education being offered and in the ease of access to this education. Employers are demanding graduates with generic and transferable skills, who have the ability to go on learning after graduation. New types of learners, with wide differences in background, learning styles, fields of interest and study habits, are enrolling in tertiary institutions. These modern students, a large proportion of whom are mature age, have a greater need for flexibility in the provision of their education. Academics, and the institutions that employ them, have to be prepared to meet these challenges. Open learning could provide the answer, it is both a process focusing on access to educational opportunities, and a philosophy of education which makes learning more student centred. However, adopting such a philosophy, requires commitment, motivation and flexibility at all levels of the university. This paper discusses the characteristics and benefits of open learning, the hazards and potential abuses that will be faced when institutions adopt its more open and flexible practices.

Introduction

Universities are facing increasing pressures to become self sufficient and cost effective. Students are being expected to pay for their tertiary education, and hence they demand more from their learning experience. Increasingly, accountability is the catch cry. Such demands may well see not only the adoption, but also the abuse of open learning by institutes of higher education. This paper is a discussion of open learning, its characteristics, the advantages it offers and the potential for its abuse.

Open Learning - a philosophy of education

The term 'open learning' means all things to all men, so any preface to a discussion of the potential value of open learning in a tertiary institution must start with a clarification of what is meant by the term. In Australia, and overseas, the term open learning is often confused, and used synonymously, with the term 'distance education'. This may, in part, be due to the fact that in Australia, there is a long and established tradition of distance learning (also known as correspondence education, external

study or off-campus study), though the philosophy of open learning is a much less familiar concept. It may also be due to the high profile of the British Open University and other distance teaching institutions that have adopted some open practices and/or use names containing the adjective 'open' (Holmberg, 1989). In this article we prefer to use the definition used by Paine (1989, xi), which is to look at:

...open learning as both a process which focuses on access to educational opportunities and a philosophy which makes learning more client and student centred. It is learning which allows the learner to choose how to learn, when to learn, where to learn and what to learn as far as possible within the resource constraints of any education and training provision.

This means that not only is access to education made more equitable, allowing anyone the opportunity to start on the path to a qualification via higher education, but also that the learning experience itself is more flexible. Flexibility can be provided in -

- the course/subject entry and exit times,
- the mode of learning,
- the mode of attendance,
- the resources made available for learning,
- the pace of learning,
- the interaction between learners,
- the support provided for learners, and
- the methods of assessment.

Consequently, the term 'flexible learning' is often used in place of 'open learning' (Lewis, 1993) and the educational aim of 'student-centred' learning is also included under the umbrella term of 'open learning', as subscribers to this philosophy aim to help individuals take responsibility for their own learning. Their aim is for the student to become an expert learner - strategic, self-regulated and reflective (Ettner and Newby, 1996).

Higher education - pressures for change

Higher education, in Australia, as in many other parts of the world, is facing a period of great change. The impetus for change is coming from a variety of sources: from economic rationalists in government, looking for

Fraser & Deane, 1997

Ανοικτά συστήματα εκπαίδευσης

«Ένα από πιο σημαντικά χαρακτηριστικά της Ανοικτής Εκπαίδευσης είναι η δυνατότητα που προσφέρει στον εκπαιδευόμενο να διαμορφώνει **ο ίδιος τη μορφωτική του φυσιογνωμία** μέσα από το «αρθρωτό σύστημα».

Το αρθρωτό σύστημα προσφέρει αφενός ευελιξία χρόνου ως προς την περάτωση των σπουδών και αφετέρου σημαντικό αριθμό επιλεγόμενων γνωστικών αντικειμένων [θεματικών ενοτήτων] προκειμένου ο ίδιος ο φοιτητής να διαμορφώσει τον οδικό χάρτη των σπουδών του»

Λυκουργιώτης, 1998

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση

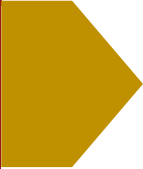
- ✓ Το 1938 ιδρύθηκε στον Καναδά το International Council for Correspondence Education
- ✓ 46 χρόνια αργότερα το 1982 μετονομάστηκε σε Διεθνές Συμβούλιο για την Ανοικτή και εξ αποστάσεως Εκπαίδευση ([International Council for Open and Distance Education](#))
- ✓ Στο Διεθνές Συμβούλιο ΑεξΑΕ συμμετέχουν ως μέλη 159 εκπαιδευτικά ιδρύματα που προσφέρουν σπουδές από απόσταση σε ολόκληρο τον κόσμο.

Ο όρος «**εξ αποστάσεως εκπαίδευση**» άρχισε να χρησιμοποιείται την δεκαετία του 1980, καθώς μέχρι τότε κυριάρχησε ο όρος «σπουδές δια αλληλογραφίας».

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση

«Η μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι αυτή που χαρακτηρίζει πρωτίστως τα ανοικτά συστήματα εκπαίδευσης και τα διαφοροποιεί από τα παραδοσιακά. Η **μεθοδολογία** αυτή παρέχει τη δυνατότητα στον φοιτητή να χρησιμοποιεί την κατοικία του ως κύριο **χώρο μάθησης** και να επιλέγει ο ίδιος το **χρόνο μελέτης** και τον **ρυθμό στον** οποίο μαθαίνει»

Λιοναράκης και Λυκουργιώτης (1999)

Ποικιλία ορισμών

«Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από τη διδασκαλία από κάποιον εκπαιδευτή που βρίσκεται **μακριά** από τον εκπαιδευόμενο τόσο σε **φυσική απόσταση** όσο και σε **χρόνο**».

Hillary Perraton (1988)

Ποικιλία ορισμών

«Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί μια καλά **σχεδιασμένη** και **οργανωμένη δραστηριότητα** που αφορά στην επιλογή, στην προετοιμασία και στην παρουσίαση του **εκπαιδευτικού υλικού** καθώς και στην **καθοδήγηση** και στην **υποστήριξη** του εκπαιδευόμενου **μέσα από την αξιοποίηση τεχνολογικών μέσων**».

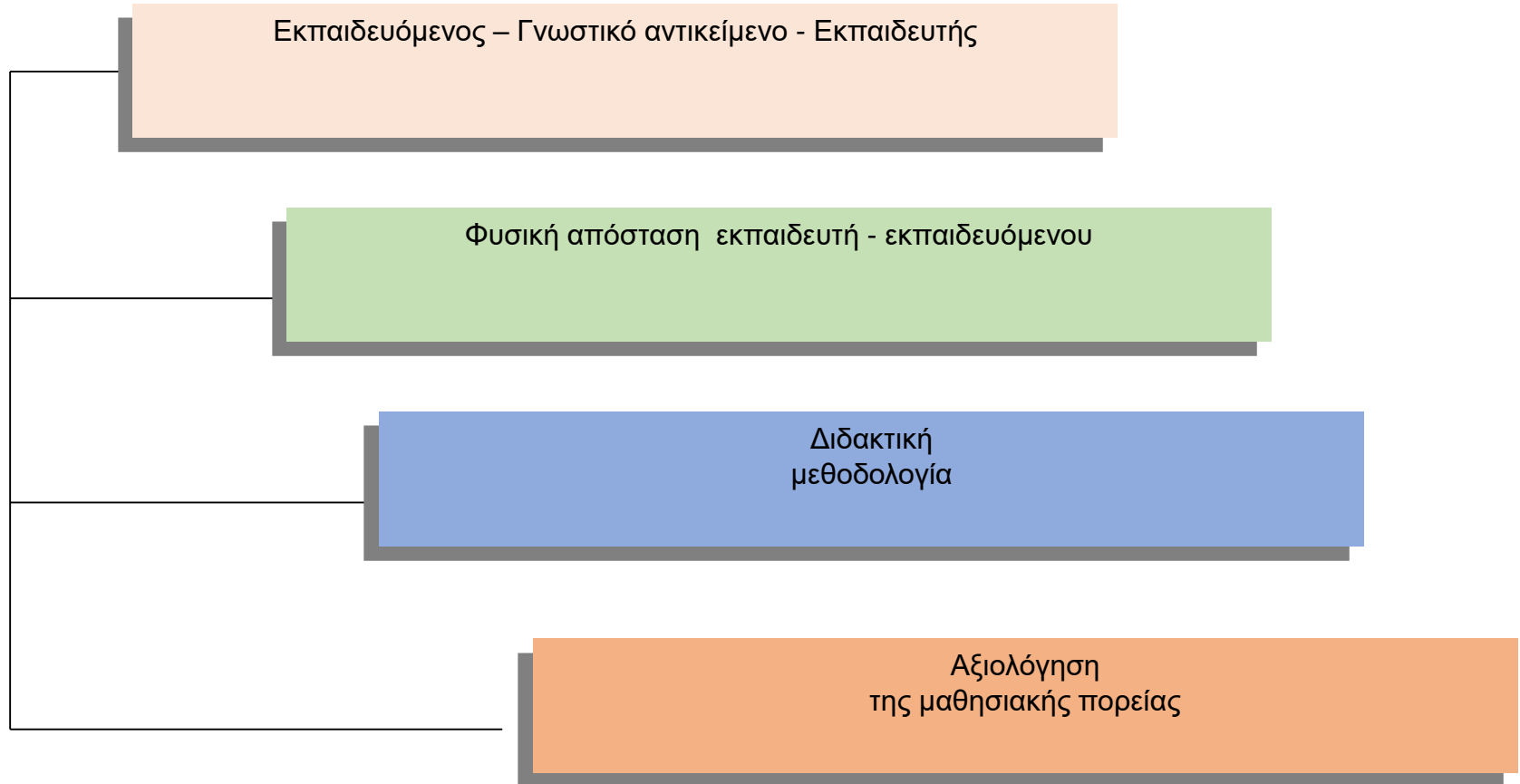
Rudolf Manfred Delling (1986)

Ποικιλία ορισμών

«Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση περιλαμβάνει διάφορες μορφές σπουδών, σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, οι οποίες διεξάγονται **χωρίς την άμεση και συνεχή επίβλεψη εκπαιδευτών** και στηρίζονται στην **οργάνωση, καθοδήγηση και διδασκαλία** που παρέχεται από κάποιο εκπαιδευτικό οργανισμό»».

Holmberg (1977)

Χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως

Rumble (1989)

Χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως

- Τη **γεωγραφική απόσταση** μεταξύ εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενου κατά το μεγαλύτερο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Την ευθύνη κάποιου **εκπαιδευτικού ιδρύματος** για το σχεδιασμό, την παραγωγή και την διανομή του εκπαιδευτικού υλικού και την εξυπηρέτηση του εκπαιδευόμενου μέσα από υπηρεσίες υποστήριξης.
- Τη **χρησιμοποίηση τεχνολογικών μέσων** (έντυπα και οπτικοακουστικά μέσα, υπολογιστές και Διαδίκτυο) για να γεφυρωθεί η απόσταση μεταξύ του εκπαιδευόμενου με τον εκπαιδευτή και το εκπαιδευτικό υλικό.
- Την προσπάθεια για αμφίδρομη **επικοινωνία** με στόχο την εκμετάλλευση των παιδαγωγικών πλεονεκτημάτων του διαλόγου και της ανταλλαγής απόψεων.
- Την **οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας** με βάση την κατ' ιδίαν μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού παράλληλα με ομαδικές συναντήσεις για την εξυπηρέτηση διδακτικών και κοινωνικών σκοπών.

Desmond Keegan, 2000

Η βιβλιογραφική θεώρηση

Από την δεκαετία του 1970 και μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990 η έρευνα στην από απόσταση εκπαίδευση αναπτύσσεται στα πεδία:

- ✓ του περιβάλλοντος, των συνθηκών και των κινήτρων των **εκπαιδευόμενων**,
- ✓ της μελέτης **ειδικών περιπτώσεων** (case studies),
- ✓ της **επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης** μεταξύ εκπαιδευομένων και εκπαιδευτικού οργανισμού (καθηγητές, διοικητικοί υπάλληλοι, βιβλιοθήκες, άλλοι εκπαιδευόμενοι),
- ✓ της **οικονομικής** αποδοτικότητας,
- ✓ της **αξιολόγησης** και **σύγκρισης** των συστημάτων της από απόσταση εκπαίδευσης

Περαιτέρω Μελέτη:

[Γκιόσος, Ιωάννης, Ηλίας Μαυροειδής, and Μαρία Ι. Κουτσούμπα. "Η έρευνα στην από απόσταση εκπαίδευση: ανασκόπηση και προοπτικές." Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία 4.1 \(2010\): 49-60.](#)

Μελέτη περίπτωσης...

Συζητάμε και εντοπίζουμε χαρακτηριστικά ανοικτής εκπαίδευσης:

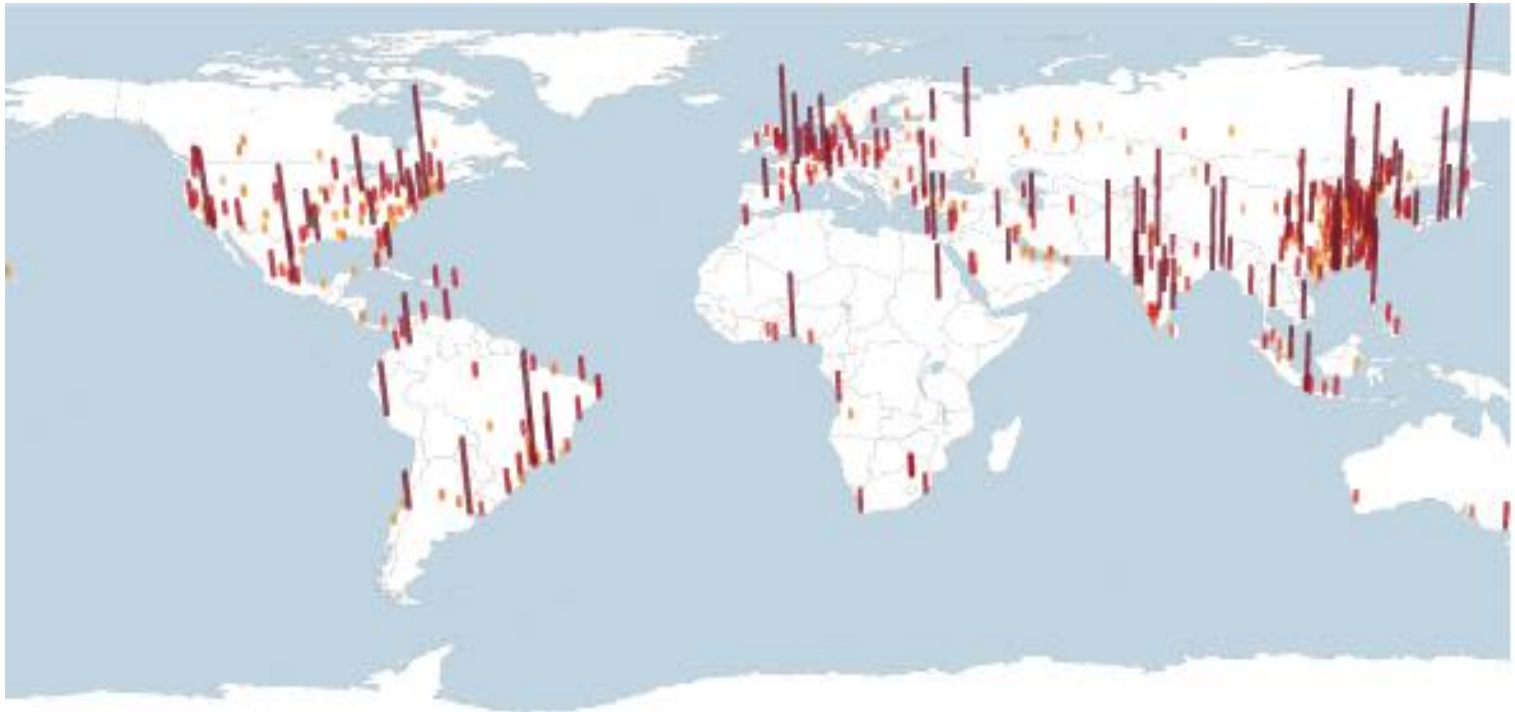
<http://www.csps-efpc.gc.ca/index-eng.aspx>

Γ. Ανοιχτά πανεπιστήμια.

Τα Ανοικτά Πανεπιστήμια

Η ίδρυση των Ανοιχτών Πανεπιστημίων αποτέλεσε ένα σημαντικό σταθμό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως εκπαίδευση σε διεθνές επίπεδο.

Το Βρετανικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

1971

Ίδρυση του Ανοικτού Πανεπιστημίου
του Ηνωμένου Βασιλείου

Ένα Πανεπιστήμιο **εξ αποστάσεως**
εκπαίδευσης που δίνει **πτυχία**,
προσφέροντας **πλήρη πτυχιακά**
προγράμματα, υψηλού **επιπέδου**
σειρές μαθημάτων και την
πρωτοποριακή χρήση **μέσων**

